

ACC. N:R M. 14152:1-7.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Havald Almegård, Lund*
Härad: *Ö. Göinge* Berättare: *Bengt Letvaens*
Socken: *Knislinge* Berättarens yrke: *Pastor i Tr. Norrinsjöb.*
Uppteckningsår: *1955* Född år *1923 i Småland*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Religiösa familjeföremål. s. 1-7.

RELIGIÖSA FAMILJEFÖREMÅL.I. PRYDNADSFÖREMÅL.

1. Broderiarbeten: om äger, ägt eller sett (var? hos vem? vem tillverkat?) broderiarbeten med religiösa motiv, som hängkläden med bibliska figurmotiv, stolsdynor med sådana motiv, hängkläden med texter, märkdukar (flickorna fick förr ej sällan tillverka provdukar i skolan, korsstygnsdukar, de äldsta kända dukarna med bibliska motiv), bibelspråksdukar. Placering i hemmet?
2. Bibelkorgar och kartongtryck med bibelspråk: om äger, ägt eller sett etc. Varifrån fick man sådana föremål? Hur användes bibelkorgen?
3. Krucifix: placering? gammalt bruk?
4. Tavlor och reproduktioner: Även kort, om uppställda i hemmet och med religiös karaktär.
5. Kristusbilder av gips eller liknande: ex. Thorvaldsens Kristus. Särskild användning, ex. vid dödsfall i likrummet eller vid utfärdsandakt?
6. Julkrubbor: hur länge varit i bruk? hur länge står den kvar efter jul? allmänt bruk? vilka har julkrubbor? etc. Utseende? Noggrann beskrivning! Vem ordnar julkrubban?
7. Fotografier: prästfoton (vilken präst? hur kommit över? plats i hemmet?) konfirmationsfoton? uppsatt var?
8. Minnestavlor: hur länge brukats? beskrivning? vem förfärdigade? plats i hemmet?
9. Andra föremål som eldskärmar med bibliska motiv? om ägt, eller sett etc.

II. BIBEL OCH PSALMBOK.

10. Familjebibel: ärvdes? särskild plats? när användes? funnits i vilka hem? i ert eget hem? när köptes? anteckningar i den? vad för slags anteckningar? Exempel! När fördes dessa anteckningar in? Om familjebibel med anteckningar påträffas, sök om möjligt skriva av alla anteckningarna, gör skiss över anordningen osv.
11. Psalmboken: särskild plats? anteckningar i den? Använts vid gemensam andakt i hemmet?
12. Andra religiösa böcker.

III. SÄRSKILDA ANORDNINGAR I HEMMET.

13. Hemaltare: sett var? beskrivning! användning? gammalt bruk? var samlats till gemensam andakt i hemmet?
14. Bönevrå: anordning? användning?
15. Levande ljus: när förekommer? vid minnesdagar? Alla helgons dag i hemmet?
16. Missionssparbössor och liknande: var har de sin plats i hemmet? vilka hem har sådana?

IV. MUSIKINSTRUMENT.

17. Orgel: var sin plats, när användes (vid husandakt?)..
18. Psalmödikon: d:o
19. Andra musikinstrument med religiös användning.

V. DOP OCH VIGSEL I HEMMET.

20. Anordning vid hemmadop: skål? tända ljus? plats?
21. Vigsel i hemmet: brudmattor? vigselpallar? köpts eller tillverkats? altaranordning? levande ljus?

VI. BLOMMOR.

22. Brukade man ha palmer inomhus och hade i så fall detta bruk någon särskild innebörd?

ACC. N:R M. 14152:/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1. Nej, väggborden har gått ur mode. Vi har en i missionshuset här i Knisslinge med texten: Må ej din hand så hårdna uti striden, att ej till bön den knäpps, när dag är liden. Den är skänkt från ett gammalt hem. På något ställe här har jag sett en glasmålning hängande i fönstret med orden: Gud välsigne vårt hem. Eljest är detta inte vanligt här. Det finns mer kvar uppåt landet. Särskilt vet jag det från Småland. Kanske beror det på, att här är mer burget folk. Det är finare, förnyade hem här. Det gamla har fått åka ut.
2. Från min barndom känner jag väl till bibelkorgar. Sådana fanns alltid. Det var 2 språk på varje blad, som utvecklades, ett löfte och ett därmed förbundet villkor. Språken drogs inte regelbundet, utan det var när det passade. Här har jag sett det på ett par ställen, men mest i form av en metallask i form av en bok med små tryckta lappar med bibelhänvisningar. Bibelkorgen med "himniskt manna" sattes upp på väggen på någon lämplig plats. Askarna stod på en byrå eller så. Missionsbokhandlarna säljer allt sådana fortfarande.

ACC. N:R M. 14152:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3. Krucifix finns på flera ställen, men man kante inte kalla det något allmänt föremål i hemmen här. Det hänger mellan ett par fönster, över en säng eller så. Madonna-saker av olika typ är däremot mycket vanliga. Men dem har man bara för skönhetsvärdet. Porslinssaker har ju blivit mycket modernt. Det finns nog ingen som helst symbolik bakom.
4. Nej, den gamla generationen, som klär väggarna med kort etc. är gången här. Nu skall det vara konst. Oljetryck, ofta rätt stora, ser man dock inte så sällan med religiösa motiv. Veronicas svetteduk och Jesus sitter och ser ut över staden är vanliga motiv. På en del ställen har jag sett en äldre tavla till Kristens resa, fullspäckad med bibelspråk.
5. I hemmen i Småland och Västergötland har jag ofta sett Thorvaldsens Kristusbild i gips, likaså en bystbild, men inte här. Nej, vid utfärdsandakten har de bara ljus och blommor vid kistan.
6. Det finns väl små enkla julkrubbor, mest för barnen, men inte i de

ACC. N:R M. 14152:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6. äktskånska hemmen. Det är hos inflyttade. Sockenkyrkan eller en enklare gipskyrka illuminerad finns däremot nästan överallt. Det är väl mest barnen som pyntar med sånt där. Adventsljus finns nu allt i varje hem. Det är väl en sed som uppkommit de sista 15 åren. Vi har det i missionshuset också.
7. Ja, det är allt rätt vanligt i kombinationen präst-kyrka. På många ställen har jag sett en tavla med hela kontraktets kyrkor och präster, eller kanske det var pastoratets. Dom familjer som varit särskilt goda vänner med predikanterna har nog deras fotografi, men inte skall dom få mitt inte. Konfirmandkort har jag aldrig sett. Då är det förr skolkort.
8. Det har jag aldrig sett.
9. Det enda jag har sett i den vägen är helvetesmotiv på ^{gavlarna till} järnugnar och det är ju mycket träffande. D.v.s. dom finns ju numera mest uppsatta på en vägg eller så.

ACC. N:R M. 14152:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10. Familjebiblar är mycket vanliga. Det förekommer både större och mindre i vackra band. Det förekommer allt att de har gått i arv också. Ofta skriver man in bröllopsdatum och när barnen är födda. Det är ju blad för sådana anteckningar i dem. Om händelser skrivs in vet jag inte. Det har jag aldrig sett. Oftast har de en upplaga med Doréteckningarna. Men jag har nog en känsla av att familjebibeln mest är en prydnadssak. Barnen tittar nog ofta på bilderna förstås.
11. Nej, inte tror jag man antecknar något i psalmboken. Vår sångbok användes mycket som uppbyggelsebok. Husandakt känner jag från flera familjer. Men i de urskånska hemmen här tror jag inte det förekommer. Man läser och beder, men sjunger inte.
12. Till Ljus och Kraft på livets väg är nog den allra vanligaste andaktsboken. Mycket läst är också Oswald Chambers: Allt för Honom. Likaså Stanley Jones. De gamle läser gärna Waldenström och Hammarsténs predikn. Rosenius skrifter finns mycket här i trakten och läses nog en del också.

ACC. N:R M. 14152:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13. Hemaltare finns inte alls.
14. Ordet används ju allmänt. Men jag tror inte man har någon speciellt avskild eller invigd plats. När man samlas till andakt är det nog oftast efter en måltid, när dom sitter runt bordet. I min frus barndomshem minns jag att hennes far hade en bestämd stol, där han alltid satt när han läste både bibeln och tidningen. Det var fars stol.
15. Året eller de närmaste åren efter ett dödsfall sätts det nog ljus vid ett fotografi på allhelgonadagen i en del hem. Men blommor är ojämförligt vanligare. Det har man ofta om man har råd, hela året efter dödsfallet.
16. Missionssparbössor är mycket allmänt i bruk. Regelbundet sparande är nog det vanligaste. Våra bössor är numera rutade i botten för varje vecka. Då kryssar man i rutan var gång man lägger i. Den står nog inte på mer framskjuten plats än här hos oss (skrivbordet). Men den göms absolut inte undan. Jag har varit med om att man låtit den gå runt, när man haft gäster men inte här i trakten.

ACC. N:R M. 14152:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17. Musikinstrument i hemmen är oerhört vanligt. I äldre hem har man mycket ofta orgel. Piano mer i yngre hem. Det är faktiskt inte många hem som helt saknar musikinstrument. I anslutning till instrumenten finns då notböcker till psalmbok och samfundens sångböcker som regel. Fiolen har minskat betydligt på senare år, medan gitarr och mandolin blir allt vanligare.
18. Psalmodikon har helt försvunnit, men jag minns från min barndom stugmöten i Långhem i Västergötland, en gammal farbror, Viktor Larsson i Ödegården, Långhem, som spelade psalmodikon vid mötena. Han är död först på 1950-talet, så det var kanske en av de sista, som trakterade det instrumentet.
19. I grupp användes även dragspel, men mycket litet som soloinstrument till andliga sånger. (jfr även punkt 17)
20. Dopen är inom vår församling som regel i hemmen. Då har man ordnat ett provisoriskt altare med blommor, ljus och en vattenskål. Oftast är det en kristallskål. Har man ingen lämplig lånar man.

ACC. N:R M. 14152: 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21. Vigsel har jag aldrig varit med om i något hem. Var i hemmet en förrätt-
ning äger rum beror på platsen och gästerna. Där utrymmet blir bäst blir
det.

22. Palmer finns i några av församlingsmedlemmarnas hem, men jag tror inte
någon ger dem symbolisk betydelse. Vi har 2 stora palmer i missionskyrkan.
De är skänkta, och det är förstås det enda trädet som går att skänka dit.